

**עין משפט**
**נר מצוה**

ע א ב ג מיי פ"ט מהל'
ממנות עניים הל' א סמג
עשין קספ טו"ע: ייד ס'
רנו ספיק' ג:

עא ד ה ו מיי שם הל' ו
טו"ש"ע שם ספיק' ד:

עב ז מיי פ"ד מהל'
ממניה הל' ט סמג
לאחין קע טו"ש"ע ח"מ ס'
רלג ספיק' כו כח:
עג ח ט מיי פ"ט מהל'
ממנות עניים הל' ה
סמג עשין קספ טו"ש"ע י"ד
ס' רנו ספיק' ג:
עד י מיי שם פ"ז הל' י
סמג שם טו"ש"ע י"ד
ס' רמח ספיק' ב:
עה כ מיי שם הל' י והל'
יא טו"ש"ע שם ספיק' א
וספק' ז:

עו ל מ נ מיי שם פ"ט
הל' ח ט סמג שם
טו"ש"ע י"ד ס' רנו ספיק' א:
עז ס ע מיי שם הל' יא
טו"ש"ע שם ספיק' ב:
עה ח מיי שם הל' י
טו"ש"ע שם ספיק' א:

## מוסף רש"י

שמומשכנין על הצדקה.
טעלם משכמות על צדקה
שפסקין עליו ולטו נותנן,
ואפילו בע"ש שחלם
טעוד (קדושין נו). פורטין.
פרוטות של נחמס שגטו
לצדקה ובשמשאין אותם
מתולדות לרין לפורטן כספך
(פסחים יג). מחליפין פרוטות
מחשם כספלי כסף מפני
משפחותם
ונפסקות (ב"מ לח). תמחור.
מחלל שגזינן מבעלי כסמ
לחלק לעניים בכל יום (שם)
מחלל נאח ומיני מחלל שגזינן
לחלק (פסחים יג). ואין
מוכרין לעצמן. שמה
יתשדוס שנקלחום כולו (שם).

## מוסף תוספות

א. דהקופה דבר קצוב
הוא על כל אחד ואחד,
ואין תגבאין מוסרין ולא
גורעין, אבל תמחוי אינו
דבר קצוב אלא לפי צורך
שעה היא נגבית לעניי
עולם. ר"ף. ב. לפיכך
רשאין לשנותן. לצריכי
ציבור. רעיו ונה. ג. הדין
כפה אותו בשביל צדקה.
מס' תמונות מט:
ד. בדבין מורמה צריך
לחקור העדים טעוב עד
לחוקר האמת ואז ידענו
אותו לאמתו. מוס' מלגה
טו: ה. ר"ל רשבעתיים
היינו שבע כפול שבע,
ושבעתיים כאור שבע,
ימים. משכיל בעור שבע,
שזון שמ"ע. עוקר. ועיין
ריטב"א.

## רבינו גרשום

נהרג בחרב מינוול.
דמולטלךן ברמז: נגבית
בשנים. השוער דמחלקת
לעניי העיר ודבר קצוב
הוא שיוירעין כמה כל אחד
ואחד צריך ליתן בקצובו
ונותנן בשוה הרב (לויט א')
אלא ידוריו בעלמא דגובין
אותו גבאי צדקה מהם:
ומחלקת בג'. מפני שהיא
כדיני ממונות מה דיני
ממונות נוטלין מזה נותנן
לזה אף מחליץ צדקה מרבין
לא' למעטין לא' לפי
שיאר צרכי עניים: גיבוי.
והילקיזי שוה. שגובין מכל
א' לפי מה שירו משעת
וכעין דין שפועינין ברין על
מי להרבות ועל מי למעט
משא"כ קופה שאין גובין
מכל אחד אלא לפי מה
שרוצה ליתן (ג) וקריבו נותנין
כולן בשוה: לעשות קופה
מחחוי. שאם ניתורח קופה
יותר על צורך עניי העיר
ונתמנעו בתמחוי לעניי כל
אדם שבאו עניים הרב וכן
תמחוי לקופה כמו כן:
לחתנות על המדות. להגדילן
או למעטן ממונות שהיו: ועל
השער בירק רשאין להנותן
שילך בול: ועל שכר הפועלין.
שאם נשכרין פועלים בג' פשי'
ביום רשאין להנותן שלא ישכרום
אלא בב': ולהסיע על קיצתן.
לקנוס על מי שעובר על חנאי
שקצבו אנשי העיר: והם יקחו.
ואין הם פחות משנים: שירות
הוא דלא עבדי
פחות משנים. כלומר דמשמע
טעמו דשררות הוא דבעינין
ו' ולא לשום דין ולא לשום
ערות הלכך (הא) המוני מהמגז
אפי' ב' קרובים
למנות על הקפה והויננו)
מאי שררות איכא בגבאי
צדקה הואיל דברב קצוב
הוא נותנין ברצון: ממשכנין.
אם מעכב ליתן צדקה

א) נראה דל' ולמה רק שררותא בעלמא:
ב) נראה דל' וע"פ הרוז נותרין
סולן כשוה או דל"ל וקריב שנותנין
סולן כשוה כל"ל: ג) נראה
דל"ל והיינו כמי תנתן וכו':

# ח:

**פדיון שבויים** מצוה רבה. והא דלמר כפרק בני העיר (מגילה דף טו.) אין מוכרין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה ולא קמני פדיון שבויים שמה מילתא דפשיטא היא ולא אילטרנדך למימני: **ומתחלקת בג' מפני שהיא כדיני ממונות.** וא"ת מהאי טעמא

נמי תהא נגבית בג'?

ופר"ת לפי שהיה ידוע כסוס של כל אחד ואחד כמה ית"א:

**ולשנותה לבב' מה שירצו.**

נראה לר"ת דיכולים

לשנותו אף לדבר הרשות אע"ג

דלמרינן בערכין צפ"ק (דף ו: ושם)

האי מאן דנדב שרגא לבי כנשתא

אסור לשנותה לדבר הרשות ואמר

נמי התם האומר פרוטה זו לצדקה

עד שלא צאה ליד הגבאי מותר לשנותה

משנצאה ליד הגבאי אסור לשנותה

(ו) לדבר הרשות הכא שזני העיר

משנים אותה שאלי לפיכך מותר לשנותה

אפילו לדבר הרשות ואפילו צאה ליד

הגבאי וכן היה ר"ת נוהג לתת מעות

הקופה לשומרי העיר לפי שעל דעת

בני העיר נותנים<sup>א</sup> אותם: **ב"י** הא

**דרבא אכפיה.** אחר היה עמו דאין

עושין שררה על הצבור פחות מנ'

ולא חשיב ליה<sup>ב</sup> מפני כבודו של רבא:

**אכפיה** דרב נתן. וא"ת<sup>ג</sup> והא

כפרק כל הבשר (חולין

דף ק': ושם ד"ה כל) אמר כל מ"ע

שמתן שכרה<sup>ד</sup> וכמוצא<sup>ה</sup> צלצה אין

צ"ד של מטה מוהררים עליה וגבי

צדקה כתיב כי פתוח תפתח את ירך

לו וכתיב כי בגלל הדבר הזה יצרכך

(דברים טו.) וא"ת<sup>ו</sup> דלאי כפיה

דבגדים כמו כפיה<sup>ו</sup> (שם) ועל כפרק

נערה שנתפתחה (כמוצת דף נג.)

ועוד תירך דהכא קצלו עליהם שיכופו

אותן הגבאי ולר"י נראה דלצדקה

כופין משום דלית בה לאו דכתיב

בה לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ

וגו' ולריצב"א נראה דהא דאין צ"ד

מחחרין על מלכות עשה שמתן

(ו) שכר צלצה היינו דאין נעשין

וכן משמע דירושלמי דהמוכר את

הספינה וההיא דכל הבשר (שם)

דלא הוה מוקיר אצוה וכפתוהו ואמר

לכו שנקוהו ה"פ אינכם מחחרין

להכריחו עד שיעשה כשאר מלכות

עשה דאם א"ל עשה סוכה ולולב

ואינו עושה מכין אותו עד שתלך

נפשו כלומר כהסוכה (כמוצות דף טו:

ושם) ונע"ע מוס' תמונות מט: ד"ה אכפיה

ומוס' חולין ק': ד"ה כלן: **ד"ן** אמת

**לאמתו.** אמת לאפקוץ דין מרומה

אע"ג שהעדים מעידין אותו<sup>ז</sup> ואין

מתחמסין אותו<sup>ח</sup> כיון שידועים שמשקרים<sup>ט</sup>

**כדדרשין** (בבבסדרין דף ק' א.) **ג"ל**

בשנועות ל': לאמתו שלא יטו את הדין

ו**מצדיקי הרבים** וגו' א"ז

**מלמדי תינוקות.** אומר

**ר"י דלרין** לומר דרקיע מוהיר טפי

מכוכבים דהא כס"פ אלו עוברין

(פסחים מט: ושם ד"ה לא) משמע

דגבאי צדקה עדיפי מלמדי תינוקות

דלמר לא מלא לא תתלמד חכם ישא

בת גבאי צדקה לא מלא בת גבאי

צדקה ישא בת מלמדי תינוקות ואריצ"א

כי מלא כפרקי דרבי אליעזר דרקיע

דהאי קרא דהמשכילים זיכירו מוהר

ורבנן מאי אמר רבינא וואוהיזי כלא

היה שזעמים מאור חמה של עכשיו<sup>א</sup> כדמפרש תרגום של רמי ושמחי (זכריה ב):

# פרק ראשון בבא בתרא

**שני כולוה איננהו ציה.** שהוא ציד העכומ"ז לעשות בו כל חפצו אם למות ואם לחרצן אם לרעב: **מפני שהוא כדיני ממונות.** לעיין ולמת לכל אחד כפי טפלים התלוין בו: **שגזייה וחלוקה שוה.** בכל יום מדי יום ציוס כדקמני לקמיה לפיכך אין גזיוו בשנים שלא ינטרכו לטרוח ולצקש את השלישי לחלק:

**לעשום קופה סמחוי.** לחלק לעניי

עולם אם ירצו עליהן: **לפסנות על**

**המדום.** להגדיל סאת העיר או

להקטין: **ועל השערים.** שער חטין

והיין שלא ימכרהו שנה זו יותר מכך

וכך דמיס: **לספיע על קילחס.** לקנוס

את העובר על קילת דצריהם להסיעם

מדמ דין תורה: **הא הימוני מהימן.**

יחיד להיות גזבר: **שני אחיס.** לגבי

המנותא כחד דמו: **מאי שרופיה.**

דקופה דקאמרת עלה לפי שאין עושין

שררה על הצבור כו': **אפילו צע"ש.**

שש פתחון פה לצעה"צ לומר טרוד אני:

**ופקדיי וגו'.** אלמא אסור למשכן:

**אמיד.** עשיר (ס) **גבאי צדקה.** המשכילים

אל דל מהו לרין: **מלמדי תינוקות.**

מלדיקי רבים הן שנלמדין ומחנכין

אותן דדרך טובה: **שכפיה להמנוסין.**

שהיית רגיל ללמדם כאלמונה וללמד

ולישב על גסס תמיד: **דעסאי להסס.**

לתינוקות: **ורבנן מאי.** תלמידי חכמים

העוסקים בתורה תמיד מאי כתיב

צוה: **לפרוש זה מזה.** מפני החשד שלא

יאמרו זה הגובה יחידו דעתו לגנוב:

**אזל זה פורש לנתום וזה לשער.** זה

לגבות מיוסצי השער וזה לגבות

מיוסצי החנות וצלצד שיראם שניהן

כאחד: **לא ינסם לתוך כיסו.** שלא

יאמרו מעות של צדקה הוה גונב:

**פורטין.** פרוטות שגבו לוקמין דיגרי

כסף לפי שהפרוטות של נחושת

מחלדות: ואין פורטין לעצמם. פן

יתשדוס שפורטין צול: **אין מונין לאוסם**

**שנים שנים.** פן יאמרו שנים הוא

שטל ואינו מונה אלא אחד: **אציפי**

**דני כנישטא.** מחללות של בית הכנסת

משום דמוצני להו ממעות הקופה:

ואמתי

**בע"ש איני** והא כתיב<sup>א</sup> ופקדתי על כל לוחציו ואמר ר' יצחק בר שמואל בר

מרתא משמיה דרב ואפי' על גבאי צדקה לא קשיא יאה דאמיד הא דלא אמיד

יכי הא דרבא אכפיה לרב נתן בר אמי ושקיל מיניה ארבע מאה וזוי לצדקה

והמשכילים יזיירו כוזהר הרקיע וגו' (המשכילים יזיירו כוזהר הרקיע) זה

דיין שדן דין אמת לאמתו ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו גבאי

צדקה במתניתא תנא והמשכילים יזיירו כוזהר הרקיע זה דיין שדן דין אמת

לאמתו וגבאי צדקה ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו שמואל בר

כגון מאן אמר רב כגון רב שמואל בר שילת דרב אשכחיה לרב שמואל בר

שילת דהוה קאי בגינתא א"ל שבקתיה להימנותך אמר ליה (ו) הא תליסר

שנין דלא חזיא לי והשתא נמי דעתאי ע"עלויהו (ו) ורבנן מאי אמר רבינא

וואוהיזי כצאת השמש בגבורתו ת"ר (ט) לגבאי צדקה אינן רשאין לפרוש זה

מזה אבל פורש זה לשער וזה לחנות ימצא מעות בשוק לא יתנם בתוך כיסו

אלא נותנן לתוך ארנקי של צדקה ולכשיבא לביתו יטלם כיוצא בו יהיה נושה

צדקה ולכשיבא לביתו יטלם יתנו רבנן גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק

פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק

מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן פמעות של צדקה אין מונין אותן שתיים (ו)

אלא אחת אחת אמר אביי מריש לא הוה יתיב מר אציפי דבי כנישתא

כיון דשמעה להא דתניא ולשנותה לכל מה שירצו הוה יתיב אמר אביי

מריש הוה עביד מר תרי כיסי חד לעניי דעלמא וחד לעניי דמתא כיון

דשמעה להא דאמר ליה שמואל לרב תחליפא בר אבדימי עביד חד כיסא

ואחתי

**ואע"פ**

כיון דלדיין נתת וזהר הרקיע לעתיד לבא (ולגבאין צדקה נתת אור הכוכבים רבנן עצמן מאי לאוהיזי אור יוכר קן: כצאת

השמש בגבורתו. דעדיף מכולהו: לפרוש זה מזה. בשוק משום חשדא שלא יחשדו זה לזה שאי' מהם יתן לתוך כיסו

ולא לכיס של צדקה אבל רשאי לפרוש זה לשער לשאול הצדקה וזה לחנות משום דקריבין זה לזה. פורטין לאחרים.

שאם יש בכיס של צדקה פרוטות ורוצה לחלפן בטלע כסף פורטין לאחרים חלפי לאחרים ולא לעצמן שלא יחשדום

שמוריהם בצדקה: אין מונין אותן שתיים. כשפורטין לאחרים אלא מונה אחת אחת שלא יטעה. לא יתיב מר.

רבה: אציפי. אמצאלאות שפורטין על כוחלי בית הכנסת והיו קנויות מצדקה: מחצלותו. ששוכרין עליהן עניים: עבדי חד.

## מסורת הש"ס

א) גבסות ד: ופי"ן: ב) פאה

פ"ח מ"ן סנהדרין ח"א:

ג) שקלים פ"ה מ"ב:

ד) נקודשין ע"ז: ט) כמוצת

מט: ו) נפילקוט לתא וכן

נע"י לתא: ז) ג"א להתם,

ח) כנשאלמות פרשת משא

חילת ורבנן אמרו מאי

דכתיב ואוהיזי כצאת

השמש בגבורתו אלו

גבאי צדקה ופורסי

העיר: ט) מוספתא פאה

פ"ד: י) פסחים יג. כ"ח לח,

ס) מוטאל היטב כפישי"י

גיטין נג: ד"ה ולא אמיד,

ט עינ"ן: ט) נכ"יה דפסו"ן,

## תורה אור השלם

1 וְהָיָה כִּי יֵאמְרוּ אֲלֵיכֶם אָנָּה נֵצַח וְאִמְרַתְּ אֲלֵיהֶם בַּה אֲמַר יְיָ אֲשֶׁר לָקְוֹת לָקְוֹת וְאֲשֶׁר לְחָרֵב לְחָרֵב וְאֲשֶׁר לָרָעַב וְאֲשֶׁר לְשָׂבוֹי לְשָׂבוֹי יִימָהוּ טו ב

2 וְקָרָה בְּעֵינֵי יְיָ הַקְּוִיָּה לְחֻשְׁדֵּי: תְּהִלָּהּ טו טו ב

3 טוֹבִים הָיוּ חֲלָלֵי חָרֵב מִחֲלָלֵי רָעַב שְׂדֵה חֲזוֹבו מְדַקְדָּקִים מְתוּבָּתִּים שְׂדֵי:

אִיכָד ד ט

4 וְהָיָה יָקָרוֹ אֶת תְּהִבָּה וְאֶת תְּהִבְתָּה וְאֶת דִּאֲרָקָן וְאֶת תוֹלַעַת הַחֲשִׁי וְאֶת חֲשֵׁשׁ:

שְׂמֹת כַּח ה

5 וְהָיוּ גִבּוֹי וְקָדוֹר וְקִדְּוָה לַפְּנֵי בָּבוֹן וְקִקְדִּית עַל כָּל הַחֲזָקָה:

6 וְהַמְשִׁכִּים יִזְדָּרוּ וְהַזָּבֵד הַקָּרִיעַ וְהַמְצִיזִי קָרִיבִים בְּכּוֹכְבֵּים וְעוֹלָם וְעָד:

דִּנְיָא יב ג

7 כִּן יֵאבִדוּ כָּל אֲוִיבֵיךָ וְ: וְאֲוִיבֵי כִצְאָת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ וְהַשֶּׁקֶט הָאֲרָץ אֲרֵבִים שְׂדֵה:

שׁוּמָטִים ה לֹא

## גליון הש"ס

תוס' ד"ה כי ב' מפני כבודו של אלו וטעון דלמ